

## บทที่ 1

### บทนำ

#### หลักการและเหตุผล

มะไฟจีนเป็นผลไม้ที่ไม่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย แต่ยอมรับกันว่าชาวจีนเป็นชาติแรกได้เป็นผู้นำเข้ามาปลูกในประเทศไทย ที่จังหวัดน่านเกือบ 100 ปีที่ผ่านมา จังหวัดน่านจึงเป็นแหล่งปลูกมะไฟจีนแหล่งใหญ่แห่งเดียวของประเทศ มะไฟจีนมีพื้นที่เพาะปลูกบริเวณติดกับ ริมแม่น้ำน่าน ทั้งนี้เนื่องจากมะไฟจีนชอบดินร่วนปนทราย จึงมีการปลูกตั้งแต่อำเภอปัว เรื่อยมาจนถึงอำเภอเวียงสา มะไฟจีนไม่ใช่พืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดน่าน แต่เป็นผลไม้ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากมะไฟจีนปรับตัวเข้ากับภูมิอากาศจังหวัดน่านได้ดี ให้ผลผลิตสูง โดยมะไฟจีนหนึ่งต้นสามารถให้ผลผลิตได้ถึง 150 กิโลกรัม ซึ่งถ้านำไปปลูกที่จังหวัดอื่น โดยเฉพาะภาคกลางจะให้ผลผลิตที่ต่ำ (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2551: ระบบออนไลน์)

มะไฟจีนมีชื่อเรียกว่า “ฮวงพี” ในภาษาจีน มีชื่อสามัญว่า แวมปี (Wampee) และมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Clausena lansium* เป็นพืชที่อยู่ในตระกูลเดียวกับส้ม มะไฟจีนเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ผลติดเป็นพวงคล้ายกับมะไฟ มีทั้งชนิดกลมและรี เส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 1.5 - 2 เซนติเมตร ผลเมื่อสุกมีสีเหลืองอมน้ำตาล เนื้อค่อนข้างใสคล้ายกลางสาด เปลือกบางติดเนื้อผล และมีกลิ่นฉุนของน้ำมันหอมระเหยเหมือนเปลือกส้ม มีรสขมซ่าบ้างขณะรับประทาน จึงต้องรับประทานทั้งเปลือก รสชาติหวานอมเปรี้ยว มะไฟจีนจึงจัดเป็นพืชสมุนไพรชนิดหนึ่ง ที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรคกระเพาะอาหารแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้หลอดลมอักเสบ ช่วยเจริญอาหาร ใบสามารถนำมาใช้กำจัดรังแคได้ ผลนอกจากรับประทานสดแล้ว ยังสามารถนำมาแปรรูป โดยนิยมนำมาทำมะไฟจีนเชื่อมแห้ง (องค์การบริหารส่วนตำบลท่านาว, 2551: ระบบออนไลน์)

มะไฟจีนเชื่อมแห้ง เป็นการถนอมอาหาร ที่มีมาตั้งแต่โบราณซึ่งได้ความคิดมาจากประเทศจีน ที่นิยมบริโภคโดยใช้มะไฟจีนเชื่อมแห้งต้ม หรือแช่น้ำที่ร้อนจัดเพื่อใช้บริโภคแทนน้ำอุ่นธรรมดา มะไฟจีนเมื่อนำมาแปรรูปเป็นมะไฟจีนเชื่อมแห้งสามารถเก็บไว้ได้นานถึง 2 ปี มะไฟจีนสดมีราคาขายกิโลกรัมละ 10 - 25 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของมะไฟจีน แต่เมื่อนำมาแปรรูปเป็นมะไฟจีนเชื่อมแห้ง จะขายได้ราคา กิโลกรัมละ 180 - 250 บาท มะไฟจีนเชื่อมแห้งของ

จังหวัดน่าน ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว และผู้ที่มีโอกาสมาจังหวัดน่านซื้อกลับไปเป็นของฝาก นอกจากนี้ยังมีพ่อค้ามารับไปขายส่งยังประเทศจีน และประเทศสิงคโปร์ (ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรและคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548) ดังนั้นจึงกลายเป็นสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดน่าน เนื่องจากมีการผลิตเพียงแห่งเดียว จนถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า มะไฟจีนหนึ่งเดียวในประเทศไทย (ผู้จัดการออนไลน์, 2551: ระบบออนไลน์) ในปัจจุบันมีการแปรรูปมะไฟจีนเป็นสินค้าหลากหลายยิ่งขึ้น เช่น มะไฟจีนกวน น้ามะไฟจีน แยมมะไฟจีน เป็นต้น

การแปรรูปมะไฟจีนของกลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก เริ่มดำเนินการมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 35 คน (ศูนย์วิจัยเพิ่มผลผลิตทางเกษตร และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548) ซึ่งเป็นการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากมะไฟจีนจะประกอบด้วย มะไฟจีนเชื่อมแห้ง มะไฟจีนกวน และน้ามะไฟจีน ในปี พ.ศ.2545 กลุ่มแปรรูปมะไฟจีนบ้านกอก ได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจของจังหวัดน่าน ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร และได้รับรางวัลดีเด่นวิสาหกิจ ประเภทผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารที่จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์น่าน (Nan Brand) ได้พิจารณาอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์น่านเป็นเครื่องหมายการค้า สำหรับสินค้าที่มีเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นล้านนา (สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 3 เชียงใหม่, 2550: ระบบออนไลน์) และยังเป็นสินค้า ที่ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ 3 ดาว ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประจำปี พ.ศ. 2547 (OTOP Product Champion) ประเภทผลิตภัณฑ์อาหาร (ไทยตำบลคอตคอม, 2547: ระบบออนไลน์) กลุ่มมะไฟจีนบ้านกอกจึงมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มมีการจัดทำบัญชีในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการจัดทำบัญชีอย่างง่าย ไม่มีการเก็บข้อมูลด้านต้นทุนที่ถูกต้องครบถ้วน ในอดีตกลุ่มได้เป็นผู้นำด้านการตลาดมะไฟจีน ในพื้นที่ ดังนั้นจึงตั้งราคาขายของกลุ่ม โดยคำนวณจากต้นทุนวัตถุดิบ และค่าแรง บวกกำไรที่ต้องการ แต่ในปัจจุบันการแปรรูปมะไฟจีนในจังหวัดน่าน มีการผลิตมากขึ้น ทั้งในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน และการผลิตรายย่อย ทำให้เกิดการแข่งขันจึงทำให้กลุ่มต้องการทราบต้นทุนที่ถูกต้อง และแม่นยำในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะไฟจีน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับการตั้งราคาขายที่เหมาะสม รวมถึงประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ตลอดจนการทำให้กลุ่มมีความเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการแปรรูป จำหน่ายผลิตภัณฑ์มะไฟจีน ซึ่งสามารถทำให้กลุ่มทราบต้นทุนและผลตอบแทนเพื่อนำไปพิจารณาประกอบการตั้งราคา การตัดสินใจการลงทุนในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากมะไฟจีน และเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

### วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาดัชนีทุนและผลตอบแทนในการแปรรูปมะไฟเงินของกลุ่มแปรรูปมะไฟเงินบ้านกอก ตำบลท่าน้ำว อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบดัชนีทุนและผลตอบแทนในการแปรรูปมะไฟเงินของกลุ่มแปรรูปมะไฟเงินบ้านกอก ตำบลท่าน้ำว อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน

### นิยามศัพท์

**ต้นทุน** หมายถึง ต้นทุนจากการลงทุนผลิต ผลิตภัณฑ์จากมะไฟเงิน ได้แก่ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปมะไฟเงิน ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย

**ผลตอบแทน** หมายถึง ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนผลิตและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากมะไฟเงิน หลังหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

**ผลิตภัณฑ์จากมะไฟเงิน** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากมะไฟเงิน ได้แก่ มะไฟเงินเชื่อมแห้ง มะไฟเงินกวน และน้ำมะไฟเงิน

**วิสาหกิจชุมชน** หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2551: ระบบออนไลน์)